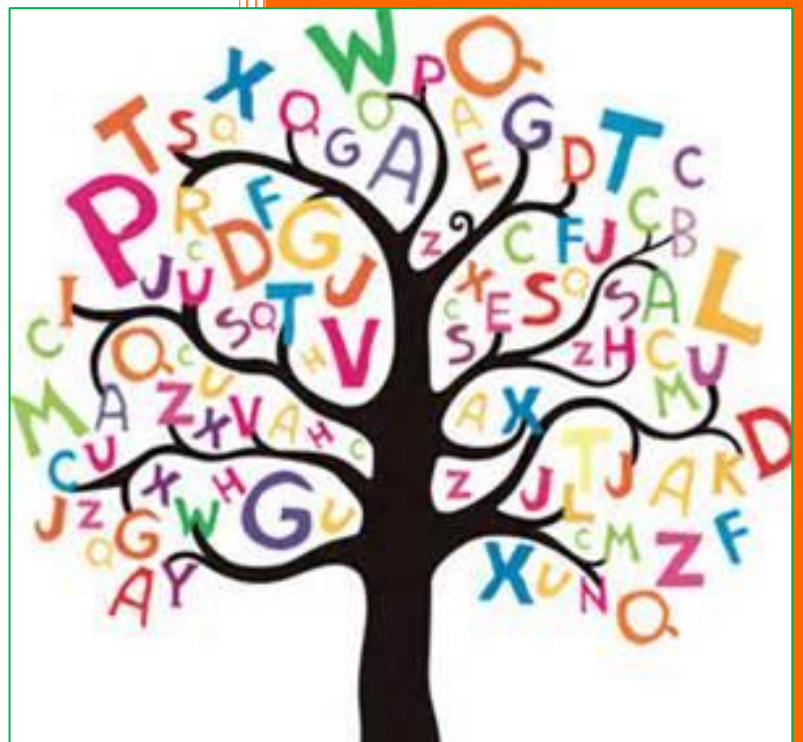

Beleidsplan lezen

INHOUDSOPGAVE

1	VISIE	2
2	DOELEN	2
3	VAKDIDACTIEK	3
3.1	METHODES	5
4	DIFFERENTIATIE	7
4.1	LEERLINGEN DIE MEER ONDERSTEUNING NODIG HEBBEN	7
4.2	INTERVENTIEPROGRAMMA'S TECHNISCH LEZEN	7
4.2.1	BOUW!	7
4.2.2	CONNECT	7
4.2.1	RALFI	7
4.2.1	PRE-TEACHING	7
5	BORGING	8
5.1	OBSERVATIES	8
5.2	ONDERWIJSINHOUDELIJK OVERLEG	8
5.3	TOETSEN	8
6	BIBLIOTHEEK	9
6.1	BIBLIOTHEEK OP SCHOOL	9
6.2	ACTIVITEITEN IN SAMENWERKING MET DE BIBLIOTHEEK	9
7	INTEGRAAL KINDCENTRUM	9
7.1	'T LOCOMOTIEFJE	9
7.2	KIND & Co	9

1 VISIE

“Samen leren, spelen en ontwikkelen”

Integraal Kindcentrum De Schilden brengt onderwijs, zorg, opvang en naschoolse activiteiten samen. Elke organisatie vanuit zijn eigen discipline en expertise, langs dezelfde pedagogische lijn. In onze verbinding met elkaar staat het kind centraal.

Ieder kind doet ertoe, ieder kind wil leren en ieder kind kan excelleren. Wij streven naar een veilig klimaat waarin kinderen zich gezien, gewaardeerd en gerespecteerd voelen en waarin ze opgroeien tot zelfstandige en zelfbewuste mensen.

IKC De Schilden profileert zich door grote betrokkenheid in de gemeenschap. We anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen en werken samen met onze ketenpartners in de omgeving. In ons onderwijs gaan we uit van de basisbehoeften van kinderen: competentie, relatie en autonomie.

Onze visie concretiseren we door aan onderstaande doelen te werken:

1. Binnen het IKC is er afstemming tussen professionals, ouders en kinderen.
2. Kinderen kunnen in het IKC oefenen in samenwerken, meedenken, meebeslissen en participeren in de gemeenschap.
3. We willen de natuurlijke nieuwsgierigheid van elk kind behouden middels een rijke leeromgeving en het stimuleren van een creatieve en onderzoekende houding.
4. Kinderen zijn positief kritisch en actief betrokken bij hun eigen ontwikkelingsproces.
5. Opbrengstgericht passend onderwijs is de basis van onze zorgstructuur.
6. De kwaliteitskringen zijn verantwoordelijk voor verdieping, borging en vernieuwing binnen het betreffende domein.
7. Strategisch leren, betekenisvol leren en sociaal leren zijn de pijlers van onze didactische aanpak.
8. Leerlijnen vormen de basis voor ons totaal aanbod. De leerlijnen zijn uitgewerkt voor de cognitieve vakken, culturele ontwikkeling, motorische ontwikkeling, leren leren en voor de sociale emotionele ontwikkeling.
9. Teamontwikkeling is gericht op de implementatie van de leerlijnen en de samenwerking binnen het IKC.

Bovenstaande is vastgesteld in het schoolplan 2020 – 2024.

2 DOELEN

In Nederland zijn technisch lezen, woordenschat en aandacht voor begrijpend leesstrategieën dikwijls te veel los van elkaar gezien, terwijl juist een goede samenhang tussen die leesdimensies in het perspectief van begrijpend lezen ontzettend belangrijk is. Vandaar dat ons leesplan zich richt op zowel technisch als begrijpend lezen.

Technisch lezen

Leerlingen moeten de techniek goed beheersen, zodat ze zich kunnen richten op het begrijpen van de tekst. Het streefdoel voor technisch lezen is dat leerlingen aan het eind van het leerjaar de drempelwaarde van het B niveau van het betreffende leerjaar behalen op de IEP (zie schema ‘ontwikkelingscores’).

Begrijpend lezen

Het doel van lezen is leerlingen laten nadenken over teksten en de inhoud verbinden met wat ze al weten, zodat kennis en begrip zich uitbreiden. De lezer geeft in interactie met de tekst betekenis aan de woorden, de zinnen en de tekst als geheel. Begrijpend lezen is een ingewikkeld proces. De factoren die leesbegrip beïnvloeden zijn decoderen en vloeiendheid (technisch lezen), ervarings- en taalbasis, leesmotivatie en hoeveelheid tekst, tekstkwaliteit en actief denken. Dit betekent dat technisch lezen, woordenschat, kennis van de wereld, leesplezier, leesstrategieën en studerend lezen geen losstaande onderdelen zijn, maar geïntegreerd moeten worden.

Het streefdoel voor begrijpend lezen is dat leerlingen aan het eind van het leerjaar drempelscore B behalen op de IEP (zie schema 'ontwikkelingscore'). Vanaf groep 6 gaan we over op het fundamenteel niveau (1F) en vervolgens het streefniveau 2F.

De ambitie van De Kameleon is dat 100% van de leerlingen aan het eind van hun schoolloopbaan het fundamenteel niveau (1F) behaalt en 85% het streefniveau (2F) behaalt voor lezen. Mocht deze ambitie niet gehaald worden, bespreken we interventies in de schoolbespreking en met de stafmedewerker onderwijskwaliteit.

	Laagste score	Drempel score	Hoogste score
3a	4	8	11
3b	12	16	19
4a	20	24	27
4b	28	32	35
5a	36	40	43
5b	44	48	51
<1F-1F		1F=60	
<1F-1F-2F/1S		2F/1S=80	
1F-2F/1S		2F/1S=80	

IEP is een merk van Bureau ICE

Schema ontwikkelscores

3 VAKDIDACTIEK

Onze didactische aanpak voor interactief taalonderwijs is gericht op onze drie pijlers. Sociaal, betekenisvol en strategisch leren in samenhang.

- Sociaal leren: van en met elkaar leren. Door samen te praten over teksten breidt de algemene kennis en begrip van leerlingen zich uit. Leerlingen denken na over teksten en kunnen in interactie met elkaar de inhoud verbinden met wat ze al weten.
- Betekenisvol leren: transfer tot stand brengen van verbindingen met andere vakgebieden en kennis van de wereld. Door de leren lezen, zie je ineens overal woorden en teksten en ontdek je hoe handig het is om bv plaatsnamen te lezen. De nieuwsgierigheid van leerlingen kan worden opgewekt door verhalen en gebeurtenissen aan te bieden die voor hen betekenisvol zijn.

- Strategisch leren: Een strategie is een middel en kan ondersteunend zijn aan het diepgaand lezen van interessante teksten. Strategieën worden op een natuurlijk en motiverende manier worden gebruikt in gesprekken over de inhoud van gelezen teksten, in de leesles, maar ook bij het lezen van teksten bij bijvoorbeeld zaakvakken. Er zijn verschillende soorten leesstrategieën. Leesstrategieën die begrip ondersteunen door het onbewuste leerproces voor even bewust te maken, leesstrategieën voor, tijdens en na het lezen en strategieën die erop gericht zijn om het denken over teksten te ondersteunen.

Lesmodel

Bij het aanbieden van nieuwe lesstof hanteren we het expliciete directe instructiemodel (EDI). Dit model bestaat uit de volgende fasen: activeren van voorkennis, lesdoel, instructie op concept en vaardigheid (modellen*, hardop voordoen), begeleide inoefening, kleine lesafsluiting, zelfstandige verwerking en verlengde instructie. De technieken die hierbij ingezet worden zijn betrekken en activeren, controleren van begrip, geven van feedback en herhalen.

Binnen de leeslessen worden teksten op verschillende leesniveaus aangeboden om te kunnen differentiëren om onderwijs op maat te bieden.

*Modellen: Hardop voordoen hoe je begripsproblemen aanpakt, inferenties maakt en zelf vragen stelt bij de tekst (hardop denkend lezen).

LESFASEN		TECHNIEKEN
1. Activeren van voorkennis	2. Lesdoel	Betrekken en activeren
3. Instructie concept	4. Instructie vaardigheid	Controleren van begrip
5. Begeleide inoefening	6. Kleine lesafsluiting	Geven van feedback
7. Zelfstandige verwerking	8. Verlengde instructie	Herhalen

3.1 METHODES

Kleuters

In de onderbouw maken we gebruik van de leerlijnen van ParnasSys. De leerlijn beginnende geletterdheid bestaat uit de onderdelen verhaalbegrip, taalfuncties, boekoriëntatie en taalbewustzijn.

Verhaalbegrip: Hieronder verstaan we de mate waarin een kleuter de 'taal' van voorleesboeken begrijpt. De woordenschat speelt daarbij een belangrijke rol. Bijbehorende leeractiviteiten zijn: een kort voorgelezen verhaal chronologisch en samenhangend na laten vertellen m.b.v. plaatjes en waarnemingsvragen.

Taalfuncties: Hieronder verstaan we de rol die de taal speelt in bepaalde taaluitingen. Bijbehorende leeractiviteiten zijn: het aanbieden van pictogrammen, het spelen met letters, het lezen van eigen naam en andere woorden.

Boekoriëntatie: Hieronder verstaan we de mate waarin een kleuter begrijpt dat illustraties en tekst samen een verhaal vertellen, dat een boek van voor naar achter gelezen wordt en dat je vragen kunt stellen over een boek. Bijbehorende leeractiviteiten zijn: het voorstellen van een boek a.d.h.v. een boekomslag, plaatjes of een titel.

Taalbewustzijn: Hieronder verstaan we de mate waarin kinderen woorden in klankgroepen kunnen verdelen, eindrijm kunnen herkennen en toepsassen en woorden in fonemen (losse klanken) kunnen verdelen. Bijbehorende leeractiviteiten zijn: spelen met klanken, woorden en zinnen; woorden in lettergrepen verdelen; auditieve oefeningen. Daarnaast wordt er om de week een nieuwe letter aangeboden (zowel medeklinkers als klinkers) door middel van klankgebaren.

Het ontwikkelen van een goede taalvaardigheid en hebben van een grote woordenschat is van groot belang. Voor het leren lezen en het begrijpen van wat we lezen is het al bij jonge kinderen nodig dat ze actief met woorden in aanraking komen. Kinderen komen hiermee in aanraking door spel, de lessen in de kring, ontwikkelingsmateriaal en onderlinge interactie.

Groep 3 - Lijn 3

In groep 3 gebruiken we Lijn 3 als leesmethode. De kinderen werken elke dag 90 min met Lijn 3. Lijn 3 bevat lezen, spelling, woordenschat, mondelinge communicatie, begrijpend luisteren, stellen, leesbevordering en wereldoriëntatie. Lijn 3 bestaat uit 12 thema's van 3 weken. De thema's sluiten aan bij de beleevingswereld van de kinderen aan en worden ook verwerkt in onder andere de creatieve lessen.

Lijn 3 heeft tevens lessen voor spelling en woordenschat. Binnen De Kameleon hebben we ervoor gekozen om halverwege groep 3 te starten met Staal spelling, dit om de kinderen nog beter voor te bereiden op het spellingonderwijs vanaf groep 4. In de woordenschatlessen leren de kinderen nieuwe woorden binnen een betekenisvolle context.

Lijn 3 onderscheidt in de leesles drie instructie- en verwerkingsniveaus: 1 ster = risicolezer 2 ster = gemiddelde lezer en 3 ster = goede lezer. Alle kinderen starten gezamenlijk de les en sluiten de les ook samen af. De lezers op 3 ster niveau krijgen direct na de introductie een korte werkinstructie en gaan zelfstandig aan de slag met materialen op hun eigen niveau. Op de even dagen van het thema krijgen zij een korte instructie op hun eigen niveau. De risicolezers op 1 ster niveau krijgen na de instructie aan de hele groep verlengde instructie in een kleine groep.

In groep 3 werken we regelmatig met leescircuits. De kinderen werken dan 10 à 15 minuten aan een opdracht en gaan dan door met de volgende taak. Door de afwisseling merken we dat kinderen gemotiveerd lezen.

Ouders krijgen aan de start van een nieuw thema een themabrief opgestuurd via Parro, daar zit ook een vel bij met letters en woorden die dat thema aan bod komen. Ouders zijn zo in staat om thuis met hun kind te oefenen. We vragen alle ouders aan het begin van het jaar om thuis naast het voorlezen met hun kind dagelijks te gaan lezen.

Groep 4 t/m 8 – Atlantis

Atlantis is bestemd voor groep 4 t/m 8, hierin worden technisch lezen, woordenschat, kennis van de wereld, leesplezier, leesstrategieën en studerend lezen volledig geïntegreerd aangeboden. De methode sluit goed aan op alle methodes voor aanvankelijk lezen. Aan het begin van groep 4 worden de leesmoeilijkheden uit groep 3 herhaald. In Atlantis staat de inhoud van de tekst altijd voorop, waardoor kinderen veel beter snappen waarom ze aan het lezen zijn. Ze zijn benieuwd hoe een verhaal afloopt, hoe iets in elkaar zit of hoe iets werkt. Zo wordt het lezen leuker en gaat het ook steeds sneller en gemakkelijker: begrip, plezier en techniek versterken elkaar.

Omdat leesplezier aan de basis staat van leessucces, staat de leesbeleving in Atlantis centraal. De kinderen mogen vaak zelf kiezen welke tekst ze lezen: hun eigen interesse is leidend. Er komen dan ook allerlei verschillende tekstsoorten aan bod, van verhalen tot krantenberichten en van theaterleesteksten tot mailtjes.

Elk schooljaar wordt er gewerkt met 4 verschillende thema's, die 8 weken duren. Elke week staat er een nieuw woordtype centraal (technisch lezen), een leesdoel (begrijpend lezen), een leesplezierles en een samenleesles. Daarnaast is er is wekelijks tijd voor vrij lezen en voorlezen. In de bovenbouw is er de mogelijkheid om met de gehele klas hetzelfde boek te lezen.

Met Atlantis geven we één instructie die geschikt is voor lezers op verschillende niveaus. In de les werken de kinderen met dezelfde materialen, maar op hun eigen niveau. In de teksten en opdrachten zit een opbouw in moeilijkheidsgraad.

Op dit moment is de urenverdeling voor lezen als volgt:

- **Groep 3:** 6 uur per week leesonderwijs.
- **Groep 4:** 5 uur per week leesonderwijs.
- **Groep 5:** 4,5 uur per week leesonderwijs.
- **Groep 6:** 4 uur per week leesonderwijs.
- **Groep 7 en 8:** 3 uur per week leesonderwijs.

In bovenstaand genoemde uren zit vanaf groep 4 minimaal twee uur per week begrijpend lezen.

Uit Technisch lezen in een doorlopende lijn, Marita Eskes

4 DIFFERENTIATIE

4.1 LEERLINGEN DIE MEER ONDERSTEUNING NODIG HEBBEN

De groepsleerkrachten volgen samen met intern begeleider de voortgang in het leer- en ontwikkelingsproces van de leerlingen individueel en de groep als geheel. De groepsleerkrachten blijven eerstverantwoordelijk voor de leerling en de groep. De intern begeleider bespreekt de resultaten met de groepsleerkracht en zet, indien nodig, vervolgstappen. Voor het signaleren van lees- en spellingsmoeilijkheden volgen wij het stappenplan zoals dat beschreven staat in het protocol dyslexie.

Voor een aantal leerlingen is extra intensivering van het lees-en spellingonderwijs nodig. De interventie is een aanvulling op de gewone les, waarbij de leerling verlengde instructie (herhaalde instructie/samen inoefenen/leeskilometers maken) krijgt. Deze specifieke interventie wordt individueel of in een klein groepje aangeboden. Deze hulp kan geboden worden door de groepsleerkracht of een leerkrachtondersteuner en bestaat uit (minstens) 3 keer 20 minuten per week.

4.2 INTERVENTIEPROGRAMMA'S TECHNISCH LEZEN

4.2.1 BOUW!

Bouw! is het unieke computergestuurde interventieprogramma waarmee leesproblemen bij risicoleerlingen in groep 2 t/m 4 voorkomen kunnen worden. Het kind leert en de tutor stuurt waarbij het programma bijhoudt wat een kind beheerst en wat de volgende stap moet zijn. Ouders kunnen thuis hier ook mee aan de slag.

4.2.2 CONNECT

Connect Klanken en Letters (aanvang groep 3): gericht op het verbeteren van het klankbewustzijn, de letterkennis en de elementaire leeshandeling.

Connect Woordherkenning (vanaf februari groep 3): gericht op het verbeteren van de woordherkenning van woorden met medeklinkersclusters en meerlettergrepige woorden.

Connect Vloeiend lezen (vanaf groep 4): Leeskilometers maken en het komen tot vloeiendheid. Ter bevordering van deze vloeiendheid wordt gebruik gemaakt van herhaald lezen. Binnen een Connectsessie wordt een tekst meerdere malen gelezen.

4.2.3 RALFI

Ralfi (vanaf groep 5) is een methodiek om de leesvaardigheid te verbeteren bij kinderen, bij wie het lezen niet versnelt of automatiseert. De leerkracht leest een tekst interactief voor, waarbij gebruik wordt gemaakt van open vragen. De leerlingen wijzen bij. De moeilijke of onbekende woorden uit de vorige sessies kunnen terugkomen. Twee moeilijke woorden worden besproken. Daarna lezen de leerlingen de tekst hardop in koor, waarbij de leerkracht meeleeft. Tot slot lezen de leerlingen de tekst in duo's om en om. De leerkracht loopt rond en observeert.

4.2.4 PRE-TEACHING

De pre-teaching blokken en de pre-teaching software van Atlantis bieden beide een compleet programma voor leerlingen die extra begeleiding nodig hebben. Tijdens de pre-teaching gaan de kinderen op speelse en

interactieve wijze aan de slag met de doelen en teksten van de les. Dankzij deze voorbereiding slaat de instructie tijdens de les beter aan, waardoor de kinderen goed kunnen meedoen en sneller vooruitgang boeken.

Voor technisch zwakke lezers hanteren we dezelfde leerdoelen begrijpend lezen als bij alle andere leerlingen. Wel wordt er een andere aanpak aangeboden om die doelen te bereiken zoals: aanbieden van meer leestijd, gebruik maken van ingesproken teksten of schrappen in hoeveelheid tekst. De teksten worden van tevoren al aangeboden of na de les herhaald.

‘Veel oefenen en herhalen is niet altijd populair in het onderwijs, maar wel de beste aanpak om van leerlingen betere lezers te maken’. – Marita Eskes in ‘Technisch lezen in een doorlopende lijn’.

5 BORGING

5.1 OBSERVATIES

Om te zorgen dat de instructie binnen de school op dezelfde manier wordt gegeven, vinden er groepsobservaties plaats. Hiervoor ligt de verantwoordelijkheid bij de kwaliteitskring taal. De bevindingen van de observaties worden met de desbetreffende leerkracht besproken.

5.2 ONDERWIJSINHOUDELIJK OVERLEG

Gedurende het schooljaar staan er voor het team meerdere onderwijsinhoudelijke overleggen gepland. Tijdens deze momenten worden ervaringen uitgewisseld en kunnen externe instanties uitgenodigd worden om scholing te verzorgen.

De kwaliteitskring taal heeft zes keer per jaar een overleg. De taalcoördinator stelt de agenda op.

5.3 TOETSEN

In de groepen 1 en 2 wordt gekeken welke doelen leerlingen beheersen aan de hand van de leerlijnen van Parnassys.

Twee keer per jaar wordt, vanaf groep 3 t/m groep 8, de IEP afgenomen. Deze is methode-onafhankelijk. Daarnaast worden ook de methodegebonden toetsen afgenomen. De toets- en observatiegegevens op school-, groeps- en individueel niveau vormen mede de basis om de onderwijskwaliteit te meten en in beeld te krijgen.

IEP biedt geen technisch lezen toetsen aan in groep 7 en 8. Wanneer de leerling aan het eind van groep 6 het eind 6 niveau nog niet behaald heeft, wordt de leerling in groep 7 en 8 nogmaals getoetst. Met de IEP afname voor technisch lezen wordt gestopt wanneer het kind het eind 6 niveau behaald heeft.

De DMT (Drie Minuten Toets) wordt afgenomen bij leerlingen die op de IEP het juiste technisch leesniveau niet hebben gehaald.

Aan de hand van de methodegebonden toetsen en de IEP gegevens worden er niveaugroepen samengesteld. De toetsresultaten worden in een interventiegesprek besproken en geanalyseerd.

6 BIBLIOTHEEK

6.1 BIBLIOTHEEK OP SCHOOL

Op De Kameleon werken we met een bibliotheek in school. Door deze samenwerking met de bibliotheek kunnen we de kinderen een collectie boeken bieden die up to date is. Elke week hebben de kinderen de gelegenheid om een nieuw boek uit te kiezen. Deze ochtenden is een ouder aanwezig om de boeken uit te lenen en in te nemen.

6.2 ACTIVITEITEN IN SAMENWERKING MET DE BIBLIOTHEEK

Naast een bibliotheek in de school zijn er op diverse momenten en in verschillende leerjaren lees bevorderende activiteiten. Hierbij valt te denken aan het bezoek van groep 5 aan de bibliotheek in Bilthoven of boekpromotie door de leesconsultant van IDEA. Deze activiteiten willen we komend jaar uitbreiden zodat elke jaargroep een leesbevorderende activiteit heeft.

Ook hebben we als school de mogelijkheid om een boekenpakket (themacollectie) aan te vragen bij de thema's van de kleuters, Lijn 3 en/of Blink.

7 INTEGRAAL KINDCENTRUM

7.1 'T LOCOMOTIEFJE

Op de peutergroep 't locomotiefje bieden ze een VVE pogramma aan, waar kinderen met een taalachterstand voor in aanmerking kunnen komen. Middels de methode Piramide wordt extra aandacht besteedt aan taal, voorbereidend rekenen en de motorische en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Piramide is opgebouwd rondom projecten. Die gaan over thema's zoals seizoenen, kleding en verkeer. In projectieboeken worden de thema's uitgewerkt. Hierin staan activiteiten, ideeën, spelletjes, liedjes en suggesties voor de inrichting van hoeken. Waar mogelijk worden projecten gecombineerd met de thema's op school.

7.2 KIND & CO

De BSO van Kind & Co draagt bij aan de taalontwikkeling door met de kinderen te lezen of voorlezen aan de kinderen. Op deze manier stimuleren wij diverse ontwikkelingsgebieden, denk aan spraak-, taalbegrip maar ook sociaal-emotionele ontwikkeling staat hierin centraal. Het zorgt voor interactie met elkaar. Op deze manier leren ze luisteren naar elkaar en de PM-er draagt zorg bij door elk kind te zien en aan bod komt.

Waar mogelijk wordt aangesloten door 't locomotiefje en de BSO (jonge kind groep) bij de onderbouwthema's. Er worden passende activiteiten bedacht en hierover gaan de medewerkers in gesprek met de kinderen. Op deze manier blijft het thema gericht werken leuk en leren de kinderen op een speelse manier over diverse onderwerpen.

Voorlezen, creatieve expressie (tekenen, knutselen, kleien, rollenspel) en zingen zijn belangrijke onderdelen op de BSO om kinderen met taal kennis te laten maken. Hun woordenschat wordt dagelijks vergroot en het leert hen te verwoorden wat ze eigenlijk willen zeggen. We laten de kinderen praten door open vragen te stellen, benoemen en herhalen. Op deze manier wordt het voor ons duidelijk wat een kind bedoelt en waar het eventueel hulp bij nodig heeft.